

In Nomine Iesu!

KAINAN

ΤΟΥ ΑΡΦΑΞΑΔ

Luc. 3. V. 36.

Permissu Ampliss. Collegii Philos.
in Regia Academia Aboënsi;

SUB PRÆSIDIO

Dn. M. GABRIEL JUSLENII

Log. & Metaph. in Academia
ad Auram Profess. Reg. Celeberrimi;
ut & Pastoris Eccles. Pœ-
marensis Gravissimi;

*Disputatione, pro usitatis in Philosophia
honoribus, habenda, examinatus*

ab

ANDREA LEVANO Joh. Filio.
ev. minist. in Sagu

Die 12, volente Deo, Febr. Anni 1712.
loco horisqve solitis.

Exc. AND. Bidrickman Reg. Un. Typ.

IN
DEUM
ET
REGEM

Maximæ Fidei VIRO;

Dn. JOHANNI
GEZELIO,

S. S. Theologiæ DOCTORI

Consummatissimo;

Dicecesis Aboënsis EPISCOPO
Eminentissimo,

Regiæ ibidem Academiæ PRO-CAN-
CELLARIO Magnificentissimo;

DOMINO Longè Benignissimo;

Salutem & Incolumitatem perennem!

REVERENDISSIME IN CHRISTO PATER.

Non est exercitium hoc Academicum, tanta dignitatis; ut celebratissimo nomine Tuo, Reverendissime in Christo Pater, quod exterius, domesticisque suspiciunt, & venerantur valde, præmunitum iri mereatur; quippe qui ingenue fateor, quoties crudioris hujus ingenioli mei fœtus, remetior tenuitatem; nec Tu conspectu esse dignum: Inter obsequiorum tamen sincera certamina, mee quoque devotionis hoc argumentum extare debuit. Tantum propterea, quod dum premature, Parente indulgentissimo orbatus, ex tristiori deinde fortuna emergere, efflagitarem; tanto Paternitatis Tue me favore erexit, ut Parentis fere desiderium extingveres. Altamen & peculiares cause, in cumulum nullo numero terminandum, excursure, adeo me stimularunt; ut nisi gratam meritorum

Tuo-

*Tuorum testarer memoriam, ingratissimum
me omnium putarem. Tenuitatem vero in
hoc etiam declarando uti dissimulare non
possum; ita nec si majus mihi jam suppe-
teret munus, s^ua daque, propensissimo re-
fundendo beneficio unquam par esset. Tan-
tus enim est benefactorum Tuorum cumu-
lus, ut si ex numero redhɔstimenti de gra-
titudine judicetur, & vivere ingratus de-
beam & mori. Ergo venerabundum ut
par est, animum, propensamque juxta vo-
luntatem, & que ab ea proficiuntur vota
incolumentatis, ut astimes duntaxat, omni-
nis rogo; hoc addictissimi animi votum
ingeminasse contentus: velit supremum Nu-
men, Reverendissimam Tuam Paternitatem,
cum familia Tua Nobilissima, diutissime no-
bis sospitem & salvum servare*

REVERENDISS. PATERN. TUÆ

*Servus humilimus
AND. LEVANUS.*

CUM DEO Membrum .I.

*Varias de re præsentि proponens va-
riantum Sententias.*

§ I.

Qui Lucæ c. 3. v. 36. Christi Genealogiæ inseritur Cainan, pluribus crucem, paucioribus autem lucem peperit. Imo tantam peperit crucem, ut & Scaliger hunc nodum inter annos referat Sacræ Scripturæ, quem Elia aliquo vindice opus habere censeat. Præter Cainanem illum Enoschi filium, cujus fit mentio Gen: 5. v. 9. duo alii ejusdem nominis post diluvium in versione Græca adjecti leguntur: unus Semidictus filius, Gen: 10. v. 22. alter Arphaxadi filius Gen: 11. 12. cujus etiam

Lucas meminisse putatur in c. 3. Hos
 Moses omnino non agnoscit. & quan-
 quam ille Arphaxadum immediate
 constitutat Patrem Salæ; in Luca tamen
 generationem interseri; & Salam de-
 signari filium Cainanis: Cainanē v. filiū
 Arphaxadi jam videmus. Hinc arduā
 sibi quam maximè fore conciliationem
 Mosis cum Luca agnoscit Beda in
 præstat. Comment. in Acta Apostolo-
 rum; difficultatis causam hanc expo-
 nens: *Lucas testimonis Gracis utitur po-*
tius quam Hebreis. Ex quo accidit, quod
 maximè miror & propter ingenii tardita-
 tem vehementissimo stupore percussus nescio
 perscrutari, qua ratione cum in Hebreis
 veritate a diluvio usque ad Abram
 decem tantum generationes inveniantur;
 ipse Lucas qui spiritu sancto calamum re-
 gente, nullatenus falsum scribere potuit,
 undecim generationes, juxta Lxx. interpre-
 tes, adjecto Cainan, in Evangelio ponere
 maluit. Et in enarratione Evangelii
 secundum Lucam: scito ergo beatum Lu-
 cam

cam hanc generationem (*Cainan*) de Lxx interpretum editione sumisse; ubi scriptum est, quod Arphaxad centum triginta quinque Annorum genuerit *Cainan*, & *Cainan* cum centum triginta fuerat annorum, genuerit *Sela*. Sed quid horum sit verius, aut utrumque verum esse possit, Deus noverit.

§ II.

Varias tamen explicandi vias varii excogitarunt. Quam plurimi *Cainan*em hunc binominem fuisse sentiunt, dictum nempe & *Sala* & *Cainan*; duobusque istis nominibus, unam eandemque personam indicari apud Lucam; cuius textus græcus, non hic, ut vulgo solet, cum distinctione ista sit legendus: Υἱὸς Σαλᾶ, Υἱὸς Καϊνᾶ. & vertendus: qui fuit filius *Salæ*, qui fuit filius *Cainan* &c. quasi duæ distinctæ generationes essent: sed interpunktione ista sublata hoc sensu: qui fuit filius *Salæ*, dicti alias etiam *Cainan*. Iste conjecturæ favere videtur, quod apud Lxx, idem sit numerus annorum

παιδοτοῖς, item annorum vitæ Cainan & Salæ: quodque antiquissima M. Stræ græca sacra & profana absq; accentibus, commatibus, punctis, aliisque distinctionibus, longo tempore post demum additis, sint exarata. teste Scaligero ad annum Euseb. 1426. & pluribus aliis. Hinc ex distinctione non bene observata ex uno Cainane binomine, duo distinctæ generationis Patriarchæ, effecti. Ab hac sententia haud multum dissentit Alexand. Morus de causa Dei part. II. quæst. 4. fol: 105. col. 1. cujus hæc sunt verba: *Sciolus aliquis cum perperam interpongerez apud Lucam, & Cainan filium Salæ faceret, que unius ejusdem duo fuere nomina, ut majorem huic interpunctioni atque interpretationi auctoritatem conciliaret, non modo Cainan transire jussit in versionem τῶν Lxx: sed præterea seorsum ei suos & liberos & annos adscripsit; at vero quia divinare non poterat, quot vixisset annos novus hic Cainan, & proximo desumfit; eundemque numero*

rum & παιδονοίας & vite tum Cainan tum
 Sale attribuit. Sane bene quando unus
 idemque fuit. Quippe Cainan antequam
 Salam gigneret, natus erat annos 130. Sala
 pariter antequam genuisset Eberum natus
 erat annos 130. vixit Cainan post genitum
 Salam annos 330. totidem vixit Sala post ge-
 nitum Eberem. Quis est tam obesa naris,
 ut non hic fucum olfaciat? cum præsertim
 quam sit lacera mutila & misere fædata pas-
 sim hæc Lxx. versio, nisi qui eam ignorat,
 ignoret nemo. Non abhorrere prorsus ab
 hac sententia Joh: Adā Osiandrū in Col-
 legio systematico p: 76. putaverim, qui
 alioquin magni nominis vir rem hanc
 acu quidem tetigisse non videtur, sic
 loquentē: verba Luca & Σαλα, Σαλα
 tanquam synonyma & unius hominis duo
 nomina intelligi possunt; ut ad nomen Sale:
 alterum nomen Cainanis expositionis gratia
 subnexum sit. Quam sententiam præter
 modo nominatos propugnant Her-
 mannus Contractus in chron: Joh:
 Nauclerus volum. I. chron: Joh: Lu-
 cidus

cidus de emend. tempor lib. 1. cap. 6.
Francisc. Gomarus exam. Controv.
de Geneal. Christi. Pia quidem est hæc
solutio, utinam & satisfacere possit.

§ III.

Sed aliquam etiam præ se fert veri
speciem eorum sententia, qui Caina-
nem hunc inter medium fingunt inter
Arphaxadum & Salam. Arphaxad
genuit Salam; nempe ut avus nepo-
tem, mediate Icil. per filium Cainanē.
cui addictus est etiam sententiæ modo
nominatus Osiander loc. cit: posito(ver-
ba sunt ejus) *diversos esse Salam & Cainan,*
stabit tamen Luce consensus cum Mose.
Nam licet partim sit diversitas in verbis,
reapce tamen conveniunt. In genealogiis
quandoq[ue] præterito filio nepos confessim avo
subjicitur; & que sequuntur. Et prædictus
Gomarus l. de Geneal. Christi. Fulcrū
his addere videtur exemplum quod in
Chronicis legitur (1 Chron: 4. 1.)
ubi inter Churem avum & nepotem
Schobalum Culeb secundus (Pater
Scho.

Schobali (1. Chron: 2. 50.) omittitur. In eundem quoque modum Cainanem ferunt a Mole consultò omissum brevitatis causa; cum certi cujusdam numeri, non item singularum generationum habuerit rationem, duasq; generationum decades constituere voluerit; ab Adamo ad Noachum, unam; alterā à Noacho ad Abrahamum. in secunda itaq; decade unā prætermisſā generatio. nē contendunt præter Melchiorem Canum, Martinum Delrio, Lipomannum Alphonsum Salmeronem, Pererium, Salianum, non pauci alii. Aliis causam omissionis conjectantibus grande aliquod peccatum Cainanis ; vel aliam aliquam mysticam rationem subesse assertoribus, cum Aug: Torniello in anal. ad An: 1694.

§ IV.

Tertiam instruunt classem, cum Nicol. Lyra, affirmantes Cainanem collateralem sive Arphaxado, ut 78

Σαλὰ, τὸ Καϊνᾶν, τὸ Αρφαξάδιον sit: qui Sale fuit Cainan & fuit Arphaxad, scil. filius; illius quidem legalis: hujus autem naturalis. Alii verò Cainanem τὸν Salæ collateralem faciunt; filium nimirum Arphaxadi; non naturalem: sed legalem & fratrem Salæ.

§ V.

Monent præterea 4. loco multi pro Cainane nostro retinendo, sacros scriptores plurima adduxisse, non juxta ipsius rei veritatem: sed sententiam, quam vulgo maxima pars approbavit & secuta est; quemadmodum Josephum Patrem appellant Jesu Luc: 2. 48. Melchisedechum sine Patre sine matre Heb. 7. 3. Sic a Luca quoq; hic loci censent plurimi, Cainanem Christi genealogiæ infertum; non ut verum: sed vulgo ita habitum. Qua propter genealogiam hanc ita orditur: ἀντὶ τοῦ ἐνομίζετο. unde haud obscure constare videtur, Lucam accuratam quandam

dam genealogiam pertexere non voluisse: sed eandem modo ad captum & opinionem vulgi accommodasse, & secutum fuisse LXX. Græcorum V. T. versionem licet corruptam: Cainanem nempe Arphaxado & Salæ interpolentem. non quod ipsum error fugisset LXX. interpp. aut quod Mosis fidem illorum post habuisset auctoritati: sed maluit Lucas in re non magni momenti, quæq; ad fidē nihil pertinet, pià συγκαταβάσι errantes sequi: in gratiam & recens conversorū Gentilium & Hellenistarū, apud quos maximæ auctoritatis versio illa erat; quam scrupulum haud adeo necessarium distensu suo injicere; aut etiam Evangelii sui ἀνθρώπων apud infirmos in discrimen vocare. præsertim cum in principio Apostoli non erant: occupati de versionibus corrigendis & reformandis, qui labor pertinet ad ecclesiam tranquillatam. & gentiles si discrimen inter Lucam & suos codices observassent,

Lucæ veracitatem facilime omnino potuerint in reliquis in suspicionem vocare; LXX enim illorum interpres constanter nomen Cainan habent Gen: 10, 24. & 11, 12. 1. Par. 1, 18. qui etiam referunt, quo anno & natus fuit, & genuit, & obiit. Ad hunc modum dubium propositum solvunt Venerabilis Beda exposit. in cap. 3. Luc: nec non præfat. in Aet. Apost: Addo Viennensis in Chronic. abbrev. August. Steuchus in Gen. Thomas Cajetanus in cap. 3. Luc. Gilbertus Genebrandus lib. 1 Chron. ad ann. mundi 1656. Sixtus Senensis Bibl. S. lib. v. annot. 88. Corn. Jansenius cap. 14. concord. Evang. Josephus Scaliger in Eusebium. Theodoricus Hackspanius annot. in Gen. xi. 12.

§. VI

Quintum occupent locum, qui Cainanem omnino asserunt insitum, sive ὑπολιμάνω, cui etiam sen-

sententiæ , nos adstipulamur ; quippe qui nec a Mose recensitus ; nec a Luca ; imo ne quidem a LXX interpretibus : sed & in hos & in Lucæ Genealogiam aliunde temporum injuriâ invectus. Merito itaque tanquam male locatus fictitiousque dispungendus. *primum* à Mose , a quo omnis historia , genealogia & Chronologia Sacra pétenda est . Hic enim Cainanem duobus distinctis locis prætermisit non modo Gen. 10. sed & 11. cap. ubi exacte & ex professo genealogicum instituit numerū ; è quo illum directum quendam , expunxisse gradum , absurdissimè docetur . Imo indignū foret maximè Historico Chronologico , ne dum Scriptore Θεοπνέυστῳ in supputatione annorum solidâ , integræ alicujus dememinisse sive præterisse generationis annos . Si itaq; Mosis , utpote Sacri & divini Historici , & Chronologici historiam , & annorum mundi seriem , mutilam , & vitiatam fatemur :

violamus, imo tollimus e mundo, o-
 mnem veram non tantum mundi pri-
 mævi: sed & seculorum omnium se-
 quentium indeq; dependentium Chro-
 nologiam; quam tamem Deus homi-
 nibus per Molen conscribi & tradi vo-
 luerit. Annon hæc ratio adeo justa
 est & gravis ut cogat fateri irrepfisse
Cainanem? Ne vero quis obganniat à
 Mose quidem hunc Cainanem cum sua
 generatione esse notatum; postea tamen
 excidisse, vel expunctum esse; in quam
 sententiam propendet Cajetanus com-
 ment in cap. 3. Luc. Tolet. comment
 in Luc. 3. An. 61. Torniell in loco sup.
 cit. Sciendum: nullam subesse ratio-
 nem, cur expungeretur malitiose; nec
 excidere potuerit in diversis locis vel
 solum Cainanis nomen; nedum simul
 generatio ejus, annique vitæ seorsim
 recensiti: at ratio probabilis reddi po-
 test, quare addi potuerint ab interpre-
 tibus; iis prælertim, qui de suo adde-
 re solebant, pro arbitrio placitoq;
 Notum

tum enim est, ex quorundam sententia,
 lxx. seniores hoc opus ægrè, nec nisi
 meru adactos suscepisse; hunc scil. the-
 faurum suum gentilibus invidentes; i-
 deoque multa prout tuto poterant, e-
 os celasse, multa mutasse, multa eti-
 am addidisse, in cuius rei fidem audi-
 atur Ligetot: *quin etiam in annis Lxx.*
Int. erat, ut loca omnia que vel ad literam
vel ad mentem auctoris translata, aut Iudeis
periculosa esse potuerunt, aut regi versionem
jubenti, injucunda; ita attemperata effint et g;
emollita, ut omnis admiretur periculi ac t-
racundiae causa. Exempla de eorum
 adjectionibus, demus in propriis tan-
 tum nominibus: quale hoc est Gen.
 10. 22. ubi Cainan alter additur ad fi-
 lios Sem. Gen. 46. 20. quinque nepo-
 tes ad filios Josephi. Exod. 1. 11. On
 urbs ad Pithem & Raamsem. 2. Sam.
 20. 18. Dan urbs ad Abel. Nota est
 historia de 13. locis, quæ a lxx. im-
 mutata referunt Talmudici. Pluri-
 ma ad iis prætermissa notat Hiero-
 nym:

nym: l. 3. in Jer. cap. 17. Plurima addita notat Origenes. Quanquam alii hæc in dubium vocantes vix credant, homines Judæos data opera S. Textum, ne græcum quidem, corrupisse; ut taceam Vers. τῶν LXX. genuinam ex hodierna haudquaquam dijudicandam esse.

§ VII

Cainanem verò esse Mosi adjectū arguit insuper Auctor Chronicorum Θεοπάτευσος, qui in dupli contexta genealogia Cainanem sicco pede præterit. Primo loco: l. Par. 1. 18. Arphaxad dicit genuisse, non Cainanem: sed Salam. deinde v. 24. dum succinctam tradit generationum feriem, repetit Sem, Arphax. Sale. Ad quem verum dilerte legitur in notis marginalibus Masorethicis בְּ פָטוֹ וְאִיתָ בְּכָל־יְהוָה שׁ h.e. dico versus in quorum distinctionibus omnibus schin scil. reperitur; quod utique falsum foret; siquidem Cainan insertus aliquando fuisset medi-

dius inter Arphaxad & Sale. His ad-
 de quod Paraphrases Chaldææ, qua-
 rum magna apud Hebræos est aucto-
 ritas, constanter tam in Genesi, quam
 in Paralip. Cainanem omittant. I-
 dem facit lxx. plane scil. expungens
 Cainanem. Duplex autem erat versio? ^{lxx}
 lxx. Prima quæ in Alexandrina Cleo-
 patræ Bibliotheca recondita, & in Æ-
 gypto, Palæstina & Syria tum recepta
 fuit. hanc suis inseruit Hexaplis Ori-
 genes; quæ incorrupta & immacula-
 ta lxx. editio a doctis censebatur.
 Secunda ea erat, quam Græci vocant
^{κοινὴν}, communem atque vulgatam,
 interjectoque tempore lxx. seniorum
 locum & nomen obtinuit. In poste-
 riori erat hic Cainan; non in priori.
 Id confirmat Jolephus suo exemplo,
 qui fere sequi solet lxx. interpp. I. I.
 antiqu. cum enim generationum init
 numerum a diluvio usque ad Abra-
 ham, minime Cainanis; ejusq; meminit
 generationis. test. Pererio & Cornelio.

Haud

Haud exignum videtur addere momenti, id quod nominatus Pererius adhuc docet: Hieronymum nempe, in tradit. in Genes. omnem dissonantiam Lectio-
nis, que est in libro Geneseos inter codices Hebreos & Lxx. curiose pervestigasse & diligenter annotasse; dissonantiam v. hanc, qua
est circa generationem Cainan adeo insignem & notabilem, ne verbo quidem attigisse. Ex eo licere intelligere, colligit Pererius, non extitisse generationem illam in libris Lxx Interpretum, quos tunc habuit ad manus Hieronymus. Testatur a. Hieronymus se puram editionem Lxx. in Hexaplis Origenis extantem, secutum esse. Nullam praeterea facit Cainanis mentionem Epiphan. haeres. 55. Melchised. fact. vi. juxta versionem Lxx. generationum supputans annos, quae inter diluvium & Abraham intercesserunt; numerat n. inter Semum & Abrah. decem generationes, quae addito Cainane forent undecim. Eusebium quoq; notat alicubi Usserius in priore Chro-
ni.

nici ejus libro annos Patrum ex tripli-
ci texu, Hebræo, Græco & Samari-
tano recententem, in nullo eorum
Cainanem posuisse: sed in eo etiam
qui est κατὰ τὴν ὁμοιωτάτην (juxta LXX.
interpretationem) commemorasse Ar-
phaxadum annos 135. natum, genuisse
Salam & non Cainanem; quod ma-
gnopere miratur Georgius Syncellus,
Eusebium erroris coarguens. Ve-
rum latuit illum quod didicit Eusebi-
us, discrimen scil. inter communē &
puriorem LXX. interpp. versionem,
quæ in Hexaplis fuerat; ex quibus il-
lam annorum mundi seriem eligendam
putavit: quam germanæ LXX. interpp.
sententiæ magis congruentem esse ju-
dicavit. Audi & Procopium Gazæ-
um, vetustum & gravem commenta-
torem: *Hebraica*, ait, *veritas habet Salam*
genitum esse ab Arphaxad; que enim
in medio ponuntur, obelisco signata visuntur.
Quid quod non patitur Cainanem col-
latio Hebræi textus & LXX. versionis.

Nam Moſes diſerte & præcile aſſerit Arphaxadū An. ætatis ſuæ 35. genuiſſe Salam. Hoc autē absolute falſum eſt, ſi ex Lxx. interjiciamus Cainanē, inquit Cornel. a laſid. Nam ſecundum illos Cainan genitus eſt ab Arphaxado hoc iſlo anno ejus 35. Sala v. poſt 30. annos, genitus a Cainane, non ab Arpha- xado. Durum autē & violentū videtur, ac in Chronologia mendacium, quod quidam respondent Arphaxadū genuiſſe anno ætatis 35. Salā; non aetū: fed tantum virtute ac potentia. quia eo anno genuit Cainanem patrem iſius Salæ, in quo ipfe Sala, ut in patre filius virtute ac potestate continebatur. Et tametli avi dicantur interdum in ſcri- ptura gignere nepotes & abnepotes; tamen probari nequit in ſcriptura di- ci cum περισάσει temporis illos tum gignere nepotes, quando gignunt pa- tres eorum.

§ VIII.

In Lxx. versionē Geneseos irrepsisse mendum, hinc quoq; patet, quod manifestus in eis irrepsit error in numeris; adeoque in hoc ipso Cainane. Habent enim Cainanem fuisse 130. annorum, quando genuerit Sale; ubi centeni anni perperam adjecti leguntur; cum tamen nemo etiam eorum qui Cainanem recipiunt (Torniellus, Salianus & Pererius) illi ultra 30. annos assignet. Adauget & magnam inspcionem, quod apud Lxx. in Genesi iidem prorsus numeri generationis & ætatis dentur Cainani, qui dantur Salæ, cum in aliis semper varient. Unde illæ Salæ soli dati videntur ab aliquo intrudente Cainanem. Sic enim habent: *& vixit Cainan 130. annos, & genuit Sala; & vixit Cainan, postquam genuit Sala, annos 330. & genuit filios & filias & mortuus est.* deinde eosdem numeros, imo eadem omnino verba adscribunt Salæ, dicendo: *& vixit Sala 130. annos &*

genuit Heber; & vixit Sala postquam genuit
 Heber 330 annos, & genuit filios & filias,
 & mortuus est. Ex rationibus hisce pen-
 sitatis, cuivis in proposito est lxx. tan-
 tum errorem non excogitasse, ac suis
 codicibus ingessisse: sed longe post ta-
 etam translationē irrepsisse in eorum
 exemplaria; quippe quae aetate
 Josephi, Theophili, Epiphani, Eusebii
 & Hieronymi immaculata ac pura ex-
 titerunt; in quibus irreptitii illius Cai-
 nanis generatio non conspicitur, licet
 jam in versionibus lxx. passim com-
 pareat ac notetur. Sed jam de Luca
 ubi quoque Cainan hic inter majores
 Christi conspicitur. Violentas sane
 ille passus est manus, crimenque in eum
 est commissum; quod neutiquam Lu-
 cæ vitio vertendum: sed veritati con-
 venientissimum est, σφάλμα illud male
 curiosorum librariorum aut scolarum
 vel incuria; vel quod Spanhemio ma-
 gis probatur, fraude, obnatū esse. & hæc
 sententia fere est omnium nostrorum
 do-

doctorum; quam quoq; æquum est, ut
nos amplectamur ac detendamus; cu-
jus patebunt rationes in membro pro-
xime sequenti.

Membrum II.

*Argumenta exhibens veræ sententia
de Cainano Lucæ.*

§ I.

CEnsoram jam nostram quod at-
tinget, omnibus ultro citroque
expensis, fatemur nobis sententiam
ultimo loco adductam, longè probabi-
liorem, & minoribus incommodis ob-
noxiam videri, quæ Cainanem insiti-
tum censet; non tantum in LXX. ver-
sione: sed etiam in contextu Lucæ.
Et quamvis cuivis cordatiori Christi-
ano maximè incubat, religiosissime
tractare scripturas sacras, nec quid-
quam eradendum & loco movendum,
ubi minima cunque pateat sacros inter-
fe

Se scriptores conciliandi via; gravissimæ tamen hic intercedunt causæ, cur Cainan expungendus ubique videatur: Mosis nimirum & Paralipomenon scriptoris auctoritas, de quibus jam aetum. Quin ipsa quoque Lucæ Θεόπνευσις vindicanda. Ille etenim, qui spiritus sancti donis & ductu stipatus, ejus unitique auspiciis Evangelium suum conscripsit, neutquam discedere potuit à veritate Hebraica, in inferendo Cainane; quem nec in Mole nec in Chronicis, invenit. Quam esset crudum, Spiritui Sancto omnino Deo hanc inurere erroris notam, quod de industria voluerit per Lucam turbare Chronologiam Sacram; quam tamen adeo exactam Mosi inspiratam nobis in scripturis revelare voluerit? quin imo non absurdum modo: sed impium maximeque blasphemum. quod tamen non verentur adstruere, qui Cainanem a Luca inter Patres Christi repositum defendunt. Contrarium evin-

evincit testimonium Irenæi Scriptoris inter Christianos antiquissimi l. 3.c.33. qui à generatione Christi ad Adamum 72 tantum generationes in Luca enumerat ; qui numerus secluso Cainane sibi constat ; inclusò v. eodem non item. unde liquet Cainanem nec apud LXX, nec Lucam tempore Irenæi extitisse. Validissima etiam est ratio, quod reperiantur manuscripta quædā Lucæ antiquissima , in quibus desiderantur verba hæc & Kāvāv. Tale exemplar fuit illud quod Theodorus Beza habuit. unde is post Salam, Arphaxadum posuit , nullo intermedio. Hujus rei candida ferunt suffragia , Patrem quam plurimi. Scaliger, cuius Thesaurus manuscriptus adhuc Lugduni Batavorum reservatur, refert : quod plurima M SS. habuerit, in quib⁹ Cainan non ille extitit. Grotius, testatur vetustissimū manuscriptum extare Cantabrigiæ , ubi nomen hoc non legitur. Omnia apertissime alicubi
fare.

fatetur Uſſerius Armachanus, ſe librum B. Lucæ, Græco latinum, in antiquissimis membranis literis maiusculis ſine Spiritibus & accentibus deſcriptum, fuismet iſpis oculis vidifle : ubi in Græco τὸ Φαλεκ, τὸ Εβέρ, τὸ Σαλα, τὸ Αρφαξαδ, τὸ Σεμ. in latino: qui fuit Phalek, qui fuit Eber, qui fuit Sala, qui fuit Arphaxad, expreſſe legebatur; Cainanis mentione neglecta. Hunc codicem 4 Evangeliorum & Actorum Apostolicorum, narrat Uſſerius ex Græcia olim in Galliam perduftum in monaſterio S. Irenæi in tuburio Lugdunendi reponitum ; ibique oriente civili bello Anno 1562 reperatum ; ac a Theodoro Beza Anno demum 1581 publicæ Cantabrigiensi Academiæ Bibliothecæ fuile donatum ; ubi eum quoque advertit Grotius, ceu modo dictum.

§. II.

Verum occinit hic diſtenta tubâ Salianus præfat. in annal. tom. 3 Quæ

fit vis Manuscripto uni, sive Gallico, sive Anglicano, in quo Cainan in Evangelio Luce omissus fuerit, ut omnibus omnium Bibliothecarum id genus libris opponi possit? negatque omnino Gomarus de Geneal. Christi cap. 2. Unum illum codicem tandem videri esse vel antiquitatis, ut reliquis omnibus priscis Patribus sit conferendus; nedum preferendus; vel sinceritatis, ut fidem præ ceteris mereatur. Verum brevibus ad illorum motos scrupulos respondemus: lectionis istius priscæ prærogativam, neutquam metimur ex antiquitate, vel sinceritate suâ ipsius: sed æstimamus ex Mosis & scriptoris Paralipomenon auctoritate, quorum testimoniosis, codicis quoque hujus, inititur integritas. At negat Salianus loc. cit. Fuisse quempiam aliquando mortalium, tam effuse temerarium, aut audacie tam projectæ, qui non unam aliquam consumutare vocem in sacro sanctis codicibus: sed integrum hoc loco periodum inserere, assus fuerit. Multumq; hic ille rhetori-

catur: pluribus ea urgens, quæ a Socio ipsius Henrico Philippi quæst. Chronologic. i. in Gen. cap. ii. hisce interrogatiunculis sunt comprehensa:

Quæ vel LXX. interpretum vel aliorum audacia tanta esse potuit, quæ non modo nomen Cainanis: sed & annos quos ante, quos post, genitum filium, vixisse memoratur, in sacrum textum intruderet, si Cainan nunquam extitit? Quæ malitia: quæ spes utilitatis aut LXX. Seniores, aut eorum Amanuenses potuit ad hoc mendacium impellere, tam disertis verbis, toties nomine repetito, tam accuratis annorum numeris, concinnandum? Sed quid tanta verborum opus est pompa, ubi rerum testimonia ad- sunt; & tot aliarum periodorum & capitulorum, aliquando pluribus periodis constantium, tum additiones, tum detractiones in Græca ista editione occurant; quarum causa nulla reddi pos- test, præter merum scriptoris arbitri- um. Prætermislorum tantum esse nu- merum confirmat Hieronymus lib. 3.

com.

comment. in Jer. cap. 17. ut si ea vellet
cuncta digerere, non libro: sed libris opus fu-
turum dicat. Atq; additamenta vel in
 uno Estheræ volumine tanta & talia
 ab Origene (in Epistola ad Julium A-
 fricanum) sint norata, ut propter ea
 liber hic, quamvis *Hebraicus* & *Hebreis*
receptus, sero admodum apud Christianos, ca-
nonicam auctoritatem reperit. test. Sixt.
 Senensi Biblioth: Sanct. lib. I. sect. 2.

§ III.

Si vero ratio quæratur, qui &
 quando irreplerit in codicem Lucæ? fa-
 tendum vestigia ejus rei manifesta non
 posse observari in scriptis veterum.
 Et sane ut morborum; sic quoque er-
 rorum initia occulta, & sensim gliscen-
 tia; donec invalescant, & paulatim se
 hinc inde diffundant. Nec tametsi
 tempus primum hujus corruptelæ de-
 signari nequeat, sequitur eam talem
 non esse. Fraus enim velo gaudet, &
 noctu seminantur Zizania. Et sane
 nisi callide admodum irrepsisset Cai-

nan , utiq; sane statim obliterata fuis-
 set ejus mentio, nec adeo multis impo-
 suisset. Probabiles tamen rationes
 non desunt, qui id fieri potuerit; nam
 dici potest id factum fuisse a librariis,
 Lucæ codicem describentibus, qui
 cum incuria forte prætermisissent
 v. 37. Cainan filium Enosch, quod fa-
 cile fieri potuit, & illum in margine
 notaissent; inde factum, ut post non suo
 loco e margine in contextum inferre-
 tur. Idem fieri potuit opera Corre-
 ctorum, relegentium codices descri-
 ptos, qui cum animadvertisserint γνήσι-
 ov Cainan è vers. 37. prætermissum,
 illum forte margini adscripserunt. un-
 de post, aliorum errore, loco versus
 trigesimi septimi in versum 36. inferi
 potuit. Idem confirmat Dn. D. Calo-
 vius, dum irreptitii hujus erroris e-
 gregiam & probabilem subministrat
 causam in Crit. sacro pag. 760. cujus
 verba, in maiorem hujus rei fidem, re-
 petere proficuum omnino duxi; Verba
 sic

sic sonant: Nobis id vero magis simile videtur,
 quod γνήσιος Cainan, filius Enosche versu 37.
 simul invexerit υπόθολημαν Cainanem, in
 versum immediate praecedentem 36. sive quod
 nota marginalis μηνυούμενη in codice quo-
 piam, ad hunc locum adscripta fuerit, des-
 ignans verum Cainanem, quam alius existi-
 marit novam generationem, in descriptione
 Genealogias forte pratermissam; eamque in
 textum invexerit; ut ita enatus hinc sit al-
 ter Cainan supposititus: sive quod omnino
 in exemplari aliquo, verus Cainan pratermis-
 sus fuerit, & vel a descriptore ipso, vel a Cor-
 rectore, textum relegente, in margine notatus;
 indeque post ab alio, non suo loco, e margi-
 ne in contextum illatus; & quia Cainan fi-
 lius Enosch, & in contextu Mosis & in ver-
 stone LXX. repertus, facile fieri potuit, ut ab
 aliis idem nomen, non animadverso priorum
 errore, versui sequenti quoque infereretur; ut
 ita pro uno Cainane omisso, geminus Cainan
 substitueretur. Hanc itaque genuinam
 esse sententiam ac tutissimam, notæ

quoque ad Biblia Svecana Reverendiss.
in Christo Patris ac Episcopi D. D.
Joh. Gezelii (quem nobis in annos be-
ne multos superstitem ac incolumem,
operis sui consummatorem, præster
Altissimus) clare satis evincunt, quæ
sic audiunt. Emedan denne Cainan
emellan Sala och Arphaxad intet finnes
i h. Terten/ ejj eller i de måsta gamla
uthtålckare Gen. 10. 24. II. 12. ejj eller
i Chron. I. 18. 24. jånnvåll intet kan ef-
ter Tidräkningen / och många de lår-
das animärkningar finna här rum; th
är det likt/ at denne Cainan genom nä-
gons förseende är efter Evangelistens
tijd/ hår/ och i den Grekiske gamla Te-
stamenthens uthtålckning inkommen.
Nec tamen hinc scripturæ auctoritas
& perfectio dubia reddi potest, quod
in minutis varient codices quidam,
fundamentum quoque fidei nihil at-
tingentibus. Parum ergo in hoc er-
rore situm est; cum nec omnes
codices Græcos invaserit; qui-
bus

busdam incorruptis relictis, eiq; cor-
 rigendo remedii latis ex Mole suppe-
 rat; ceu noræ prænominatæ testantur:
 Dock är ingen fara at den Himmelsta
 sanningen der igenom något läder:
 aldensinnd han ej är införd i alla gam-
 la Grotiska Nya Test: skrifna böcker/
 och der det är stedt/fan det af andra den
 Helga Skriff's clara rum wäl råttas.
 Dices itaque : ergo eradendus est
 Cainan e textu LXX. & S. Lucæ?
 R. Huic responderet Cornel. a La-
 pide : *nego consequentiam ; quia passim*
exemplaria Græca & latina habent Cainan;
unde ejus erasio multus offenderet. Qua-
de causa Romani, qui jussu Sixti v. & Cle-
mentis viii. vulgatam editionem correxerunt;
in præfat. sic ajunt : in hac tamen per vulgata
lectione, sicut nonnulla consulto mutata; ita
etiam alia que mutanda videbantur, consul-
to immutata relicta sunt. quod ita faciendum
esse ad offensionem populi vitandam S. Hiero-
nymus, non semel admonuit. Quocirca

præstat forte & sufficit, nisi alii fortius pro penitus eliminando steterint, viros doctosea in suis commentariis annotare ac lectorem ejus commonefacere. Quod vero hic dicimus de cainane omittendo, id dicimus in quantum nostris rationibus assequi potuimus ; reliqua Deo & Ecclesiæ resignamus.

Membrum. III.

Nobis contrarias diluens sententias;

§ I.

ADhuc reliquum est, ut tela, quibus suam quisq; sententiam ratam reddere conatur, nostramque destruere, frangamus ac hebetioræ reddamus ; sententiæ à nobis adprobatae eo tutius adhærentes, quo reliquæ suis majoribus urgentur difficultatibus. De summorum virorum sententiis, quas vix intelligere didicimus, hic neutiq; inepti sedemus judices ; nec censemus au-

audacius; interea tamen de nobis contrariis, integra cujusvis auctoritate, dicendū quod res est, quodq; ejus exigit veritas. Non ergo fas est assentiri sententiis Hermanni Contracti, Johannis Naucleri, Joh: Lucidi, Alexandri Mori, Johannis Adami Osiandri; dictantium Cainanem hunc nostrum binominem fuisse; nam obstat primo articulus δ , qui ubique personam diversam intendit, & relationem inferioris ad superiorem. Et secundo qualis hic indaganda est causa, cur hunc solum binominem poneret, & ne unquam idem præter hunc suum adderet cognomen, nihil itaque hic valet nisi conjectura. Imo videretur hic Lucas sponte causam erroris, sua hacce ambigua lectione, suppeditasse lectori, quod hic nullum expresserit signum, quo distingveretur hic ab aliis; quod tamen in Matthæo laudatur factum. Is enim in recensione Apostolorum binominum, c. 10, 3. ambiguitatis evi-

tandæ causa addit : λεββᾶις ὁ ἐπικλη-
θεὶς Θαδδᾶις & v. 2. Σίμων ὁ λεγόμενος
Πέτρος. Tertio in LXX editione Cai-
nan hic non tecus ac distincta perso-
na constanter a Sale distinguitur.
Non itaque correctorem LXX hic a-
gere voluit Lucas, qui longe plures
advertisset errores, increpatione ma-
jori dignos. Et si vel id intendisset
Lucas, verbis clarioribus id fecisset ;
cum hac ratione facilius Lector con-
firmaretur in sententia LXX Interpretū
de Cainane insitio amplectanda,
quam de errore præmoneretur.

§. II.

Secundum telum Francisc. Goma-
ri est, Cainanem facientis intermedi-
um inter Arphaxad & Sale. Veniam
nobis facile pollicemur a viro erudi-
tissimo ; dum modeste dissentimus
ab eo in argumento ancipiti ; precari-
am affirmantes hanc sententiam ; quia
nusquam in scripturis , præcipue in
per-

pertexenda certa aliqua ac stricta Genealogia Sancti Dei homines consueverunt substituere nepotē omisso filio. & si id alicubi factum reperiatur, omissa tamen illa persona, alio loco suppletur. Præter Caleb i. Cron. 4, 1. aliud Gomaro non est exemplum, quod obvertat; & ibi tamen, nec continuam quandam contexi Genealogiam, respondet D.D. calovius; cum multi intermedii omittantur. nec exactam annorum supputationem institui, & expletur omnino in eodem libro persona prætermissa c. II, 50. Cainan v. inaccurata Genealogia a Mole supputata prorsus omittitur, nec alicubi a Moſe; nec a scriptore chronicorum usquam ejus repetitur mentio. Deinde contra Gomarum sic argumentari possumus: quemadmodum alii generarunt; ita quoque generavit Arphaxad; quia nihil præcipui de eo, ejusque notatur generatione: at alii Patriarchæ genuerunt omnes ipſi & immediate,

& non tamen per alios & mediate. Ergo Arphaxad quoq; in eundem modum genuit Salam; non mediante cainane: sed immediate. Itaque si Mosi innotuisset cainanem inter Arph: & Salam intermedium fuisse, eum hoc loco non omisisset; neque brevitaris causa; ut duas constitueret generacionum decades, quod contra Melch: Can. Martinum Delrio &c. notamus; nam Lucas brevitati magis, quam Moses in hac Genealogicâ recensione studuit, & tamen Cainanem infertum videmus. Deinde institutum Mosis hic fuit, perfectam omnibus numeris & abolutam Adami & posteriorum ejus Genealogiam & certam annorum seriem, ob calculi sacri integritatem; ad certum usque inter vallum exequi; id in chronicis non fit. Nec eum expunxisset ob grande aliquod ejus peccatum, ut sentit Aug. Torniell. nam supponitur gratiantur, tale ejus peccatum: sed non probatur. si illum Moses

ses ob grande aliquod ejus peccatum negligendum censuit, utique in eandem sententiam consensisset merito Lucas, qui &que divinus ac ~~Θεο-~~
~~πάτερ~~ scriptor ac Moses. Fundamentum itaque solidum, & conjecturarum expers, sternere potest nemo: unde hic sit derivatus Cainan. Qui hic loci ad revelationem extraordinariam fugiunt, vel ad traditiones, vel ad historias, vel ad libros sacros deperditos: illi ut mitissime loquamur, ignotum per &que ignotum probant; vel supponunt gratis ea, quæ solidis rationibus probanda erant; qualia sunt: Nomen cainan a Sp. Sancto aliquando fuisse revelatum: fuisse revelatum interpretibus potius, quam amanuensi Sp. S. Mosi: traditionem ejusmodi fide dignam unquam extitisse: libros sacros aliquos intercidisse, quibus nomen illud inscriptum fuerit, & quæ id genus sunt alia.

Tertio loco diluenda venit Lyra-
ni explicatio de cainane collaterali.
Hæc itidem hausta est ex meris con-
jecturis. Et cur uni Salæ duo assig-
gnantur patres, non item reliquis? Sa-
tis fuisset Salæ Patrem naturalem, æ-
que ac aliorum referri. Præterea cai-
nan hic & in Luca, & in lxx, non ut
frater Salæ; sed ut Pater ejus evidenter
producitur. cui robur addat trans-
fatio Syra voces 78 קִנָּן exponens
per בֶּן filius Cainan, perinde ut cæ-
teras antecedentes & consequentes o-
mnes reddidit; solum ultimo gradu 78
אֱלֹהָה excepto, ubi substituitur דָמֵן
qui ex Deo. Tandem quid facit ad
stemma genealogicum Christi, sive Sa-
læ fratrem; sive ejus Patrem legalem;
sive Arphaxadi filium legalem recen-
tere: commiscere autem cum gradibus dire-
ctis sine ullo discrimine ejusmodi collaterales,
vitiosum est & aborov.

sticuunt Phalangem Ven; Beda, Addo
 viennensis, Augustinus Steuchus,
 Thomas Cajetanus, Gilbertus Gene-
 brarbus & pauci alii, qui nodum hunc
 felicius solvi non posse arbitrantur,
 quam si dicamus Lucam in re non
 magni momenti ultro secutum fuisse
 errorem LXX. Tamen si v. plana vide-
 atur haec solutio & facilis; magnis ta-
 men periculis obnoxia est: urgere vi-
 delicet Lucam, majorem habuisse fa-
 mæ, quam veritatis rationem; aut quod
 impiissimum est; errorem hominum
 ductui prætulisse spiritus sancti, nam
 omnis ab errore dissensus honestus est,
 omnis consensus inhonestus. Præ-
 stat semper veritatem sequi, quam ju-
 dicia humana; nec consultum ulli, mi-
 nus sacro Icriptori, ad errorem diver-
 tere errantis, erroris, vel auctorern
 esse, vel fauctorem; licet aliquod inde
 redundare videatur commodi; nam
 non sunt facienda mala ut inde eveni-
 ant bona. Si hanc aperuisset rimam,

Lu-

Lucas, periclitaretur omnino valde Evangelii auctoritas ac puritas. Et prægnantissimam arriperent profani & inconstantes, cavillandi; & pii dubitandi, causam: an vere dictum quid; an vero accommodate tantum ad temporum & hominum rationem. Et Lucas ut vitaret scandalum accepium per accidens, scandalum ultrò dedisset Lectori; per dissensum suum a Mose & veritate, ut vitaret scandalum Hellenistarum, objectisset se scandalis judæorum, Lucam cum hebræo textu conferentium; totique Ecclesiæ crucem fixisset. Præstat itaque culpam hanc in librarios derivare, & homines erroribus obnoxios; & non in spiritu, sanctum vel Amanuensem ejus Lucam. Cui licet Thesi multæ obtendantur rationes, fixatamen inanabit & rara. Hic pedem figere decretum. Pagellas a. has Iyriculas boni consulat Lector Benevolus, quas ampliores quidem ac nitidiores meruisse materiei nobilitas; Verum temporis angustia sacros inter labores continuos, ac sors simul aspera, nunquam non rei literariæ, moram iniciens, pleniores denegavit.

